



บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุป ถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

#### วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 243 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิต่าง การศึกษา ตำแหน่ง และประเภทวิชาที่สถานศึกษาเปิดสอน ลักษณะเป็นแบบ Check-List

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) และกำหนดค่าคะแนนคำตอบในการวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ สร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการทฤษฎีทางการนิเทศการศึกษา และผลงานวิจัยทางการนิเทศการศึกษา เพื่อนำมากำหนด โครงสร้าง เนื้อหาและสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยได้รับการพิจารณา แก้ไข จากอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 8 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขในด้านความตรง ของโครงสร้าง และความครอบคลุมในเนื้อหา ตลอดจนความถูกต้องในการใช้ภาษา ต่อมา

จึงได้นำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำต่าง ๆ แล้วจึงแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารที่วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี และวิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84

3. การส่งแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนรวมทั้งสิ้น 216 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.00 เป็นฉบับที่สมบูรณ์ 208 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจให้ค่าระดับความเข้าใจถูกต้องในแต่ละข้อ แล้วนำผลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบตามระดับคะแนนความถูกต้องในแต่ละข้อ และโดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

### สรุปผลการวิจัย

#### 1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งมากกว่า 16 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา และประเภทวิชาที่สถานศึกษาเปิดสอนมากคือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

#### 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ในด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาแนวปฏิบัติวิธีการทางการนิเทศการศึกษา แนวคิดทางการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา โดยเรียงตามลำดับตามเรื่องดังนี้ คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา แผนงาน

โครงการและกิจกรรมทางการนิเทศการศึกษา ความสำคัญ ความจำเป็น และความมุ่งหมายของ การนิเทศการศึกษา ความหมายของการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา บทบาทหน้าที่ของ บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา เทคนิควิธีการทางการนิเทศการศึกษา การประเมินผลการ นิเทศการศึกษา ทักษะในการนิเทศการศึกษา และหลักการนิเทศการศึกษา กระบวนการทาง การนิเทศการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 4 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้

2.1 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความ เข้าใจ ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย

คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหาร มีความเข้าใจในระดับมาก ในเรื่องลักษณะของครูผู้รับการนิเทศที่ช่วยให้การประชุมปรึกษาหารือ ทางการนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหาร มีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่อง บุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการนิเทศภายใน สถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องงานในหน้าที่ของผู้นิเทศที่ช่วย พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยตรง และสาเหตุที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่นิเทศการศึกษา

2.2 ด้านแนวปฏิบัติ และวิธีการ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความ เข้าใจในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย

แผนงาน โครงการ และกิจกรรมทางการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องหลักการวางโครงการ นิเทศภายในสถานศึกษา

งานนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับ มาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องงานของศึกษานิเทศก์ที่ช่วยส่งเสริมการนิเทศการศึกษา

เทคนิคทางการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจ

ในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่อง การส่งเสริมให้ครูประจำการมีความรู้ และในเรื่อง เทคนิคกระบวนการนิเทศการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างชัดเจน

ทักษะในการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจ

ในระดับมาก ในเรื่องทักษะของผู้นิเทศที่จำเป็นต้องใช้เป็นอันดับแรกก่อนปรับปรุงการสอน

กระบวนการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจ

ในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องขั้นตอนของการนิเทศที่ควรจัดทำเป็นอันดับแรก และขั้นตอนความร่วมมือในการจัดกระบวนการนิเทศที่ถูกต้องและเหมาะสม

2.3 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย

ความสำคัญและความจำเป็น ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่อง เหตุผลของการนิเทศภายในสถานศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่อง กระบวนการที่สำคัญและสัมพันธ์กันมากที่สุด

หลักการนิเทศการศึกษา ในเรื่องนี้ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่อง หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา และเรื่องวิธีการนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน

2.4 ด้านประเมินผลการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก ในเรื่องนี้แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องการประเมินผลการนิเทศการศึกษาจะได้ผลดี และถูกต้อง จะต้องคำนึงถึงข้อใด

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

#### 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นกลุ่มประชากรในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เพราะสถานศึกษา 8 แห่งจาก 13 แห่ง

เป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาซึ่งมีผู้บริหารระดับต่าง ๆ เป็นเพศหญิง การที่มีอายุ 41-50 ปี และอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เพราะผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารนั้น มักจะเป็นผู้มีวิทยุฉึในสถานศึกษา หรือมีประสบการณ์ในการทำงานในระยะเวลายพอสมควร การเลื่อนตำแหน่งจึง เป็นไปตามอัตรา เงิน เดือนในระบบราชการ นอกจากตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา ซึ่งอาจจะมียุฉึและอายุราชการไม่นานนัก ถ้าเทียบกับตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนการที่พบว่ามียุฉึระดับปริญญาตรี นั้น เพราะทางกรมอาชีวศึกษาได้ส่งเสริมให้ข้าราชการครูที่มีวุฉึต่ำกว่าปริญญาตรี และรับราชการมาในระยะเวลายพอสมควร ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี เพื่อให้มีความรู้และความก้าวหน้าในการทำงาน เรื่องวุฉึการศึกษา นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร คือวุฉึการศึกษาในระดับสูงจะมีผลช่วยส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในระดับที่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รศ.พร สุภีรัตน์ (2528 : 179) พบว่า ผู้บริหารวุฉึปริญญาตรีมีความเข้าใจแตกต่างกับผู้บริหารที่มีวุฉึต่ำกว่าปริญญาตรี และมีความเข้าใจมากกว่าด้วย ข้อค้นพบนี้จึงชี้บ่งว่าผู้ที่มีวุฉึการศึกษาสูงย่อมจะส่งผลทำให้มีความรู้ความเข้าใจในกระทรงที่ถาย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาได้ถูกต้องตามมาอีกด้วย และผลการวิจัยของ อุตัยสร้อยสุข (2518 : 230) พบว่าอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฉึสูงกว่าปริญญาโท ปริญญาโท และวุฉึปริญญาตรี มีความเข้าใจหน้าที่การนิเทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฉึต่ำกว่าปริญญาตรี

การที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นหัวหน้าแผนกวิชา เพราะการบริหารงานในสถานศึกษานั้น ผู้อำนวยการ จะมีผู้ช่วยผู้อำนวยการรับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ส่วนผู้ทำหน้าที่รองลงไปคือ หัวหน้าคณะ และหัวหน้าแผนกวิชา ตามลำดับ ซึ่งแบ่งตามสายวิชาชีพและวิชาสามัญ โดยหัวหน้าแผนกจะมีจำนวนมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละแผนกวิชา คือ ประสานงานระหว่างผู้บริหารในระดับสูงกับครูในแผนกของตน นับได้ว่าเป็นบุคลากรที่ใกล้ชิดกับครู และช่วยให้งานต่างดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยและรวดเร็ว ส่วนประเภทวิชาที่เปิดสอนมากคือพาณิชยกรรม เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่ง เปิดสอนประเภทวิชาคหกรรม ศิลปหัตถกรรม และพาณิชยกรรม มีส่วนน้อยที่อยู่ในวิทยาลัยเทคนิค ซึ่ง เปิดสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากจึงอยู่ในสถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาพาณิชยกรรมมากที่สุด

## 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก และเมื่อได้สรุปความรู้ความเข้าใจ เรียงตามลำดับในเรื่องต่าง ๆ พบว่า เรื่องที่เข้าใจในระดับมากที่สุดในลำดับแรกคือ คุณลักษณะ และคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา และในลำดับสุดท้าย 2 เรื่องคือ หลักการนิเทศการศึกษา และกระบวนการทางการนิเทศการศึกษา เรียงลำดับในด้านต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก ดังในเรื่องลักษณะครูผู้รับการนิเทศ ที่ช่วยให้การประชุมปรึกษาหารือทางการนิเทศประสบผลสำเร็จ คือยอมรับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็น บุคลากรในสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้ และเข้าใจว่าหัวหน้าคณะวิชาและหัวหน้าแผนกวิชาสำคัญกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีบทบาทเป็นผู้ร่วมทำงานกับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยอยู่ในฐานะประธานคณะทำงาน ในเรื่องงานในหน้าที่ของผู้นิเทศที่ช่วยพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาได้โดยตรง ผู้บริหารเข้าใจว่าเป็น งานศึกษาวิจัย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน มากกว่าการอบรมครูประจำการ อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารเข้าใจว่าผู้นิเทศหมายถึงศึกษานิเทศก์ซึ่งมีหน้าที่ในข้อที่ว่า สํารวจ วิเคราะห์ วิจัย ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านวิชาการ ตลอดจนการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาปัญหาสภาพความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรได้มากกว่าการอบรมครูประจำการซึ่งปฏิบัติอยู่ตามปกติ ส่วนในเรื่องสาเหตุที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่นี้เทศนั้น ผู้บริหารเข้าใจว่าเพราะสภาพปัจจุบัน ปัญหาในสถานศึกษามากกว่า เป็นหน้าที่ คงจะเป็นเพราะผู้บริหารยังไม่เข้าใจว่างานนิเทศการศึกษานั้น เป็นงานที่สำคัญของผู้บริหาร ซึ่ง สัจจ อุทรานันท์ (2529 : 39) ได้กล่าวไว้ว่า งานนิเทศการศึกษาเป็นงานของผู้บริหาร ในการบริหารงานนั้นผู้บริหารจะต้องทำการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนควบคู่ไปด้วย เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่ผู้บริหารทำการนิเทศการศึกษาควบคู่ไปด้วยแล้วจะกล่าวได้ว่า ผู้บริหารคนนั้นได้ทำงานของตนได้อย่างสมบูรณ์

2.2 ด้านแนวปฏิบัติและวิธีการ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจน ในเรื่องหลักการวางโครงการนิเทศภายใน สถานศึกษา ผู้บริหารเข้าใจว่าเป็น คือ ความมุ่งหมายของการจัดการนิเทศการศึกษา ซึ่งถูกต้องแต่ มีจำนวนไม่น้อยที่เข้าใจว่า คือ ทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ เวลา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการนิเทศ คงจะเป็นที่ผู้บริหารคำนึงถึงการวางแผนจะต้องมีปัจจัยในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อมเสียก่อน มากกว่าการมีหลักการและจุดมุ่งหมายในการนิเทศ ในเรื่องงานของศึกษานิเทศก์ที่ช่วยส่งเสริมการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารเข้าใจว่า คือ งานจัดทำสื่อการเรียน คู่มือครู และแผนการสอนมากกว่าการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน เพราะงานดังกล่าวเป็นงานที่ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และสามารถเห็นได้ชัดเจนกว่าการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน แม้ว่าจะรวมทั้งการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และการให้ความรู้ เพื่อพัฒนาการทำงานของครูด้วย ในเรื่องการส่งเสริมให้ครูประจำการมีความรู้ ผู้บริหารเข้าใจว่า คือ การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา แต่มีจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่า การส่งเสริมให้ครูได้ดูงานจากสถานศึกษาอื่น คงเป็นเพราะเป็นกิจกรรมนี้ให้ประโยชน์เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์โดยเฉพาะถ้าได้ดูงานจากสถานศึกษาดีเด่น หรือดูโครงการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ สามารถนำมาปรับปรุงใช้ในสถานศึกษาของตนได้อีกประการหนึ่ง ในเรื่องเทคนิคกระบวนการนิเทศการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างชัดเจน ผู้บริหารเข้าใจว่า คือ การสาธิตและสังเกตการสอนมากกว่า การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศเชิงเน้นวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นไปได้ที่ผู้บริหารยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน ในเรื่องการนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศเชิงเน้นวัตถุประสงค์อันเป็นเทคนิคที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ในเรื่องทักษะในการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารเข้าใจว่าเป็นคือ ทักษะมนุษยสัมพันธ์ เพราะงานนิเทศการศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทักษะมนุษยสัมพันธ์จึงจำเป็นต้องนำมาใช้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานของบุคลากรต่าง ๆ ก่อนจะเริ่มงานในขั้นต่อไป

2.3 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องเหตุผลของการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารเข้าใจว่า คือ ครู อาจารย์ ไม่เข้าใจหลักสูตรมากกว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คงจะเป็นเพราะเข้าใจว่าการที่ไม่เข้าใจหลักสูตรจะมีผลต่อการสอนของครู โดยเฉพาะในปัจจุบัน กำลังจะใช้หลักสูตรใหม่ในระดับ ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) จึงทำให้เห็นความสำคัญของการใช้หลักสูตรมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ซึ่งผลการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษามักจะอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก เป็นปกติอยู่แล้วในเรื่องกระบวนการที่สำคัญและสัมพันธ์กันมากที่สุด ผู้บริหารส่วนใหญ่เข้าใจว่า คือ การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา มากกว่า การบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอนอาจเป็นเพราะไม่เข้าใจว่า การบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่ อ้อม ประนอม (2524 : 45) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบที่สัมพันธ์และเกื้อกูลต่อกัน คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ กระบวนการเรียนการสอน หากทั้ง 3 กระบวนการได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องต่อเนื่องแล้ว การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ย่อมเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ และในเรื่องหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่เข้าใจว่าควรยึดถือหลักเกณฑ์ตามแนวทฤษฎี เป็นหลักในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา แต่มีจำนวนใกล้เคียงกัน เลือกปฏิบัติตามสภาพและค่านิยมในสังคม คือ จะปฏิบัติตามโครงการวิธีการที่ศึกษานิเทศก์จัดให้มีขึ้นตามสภาพของปัญหา และความนิยมในสังคม ในช่วงเวลานั้น เช่น การทำงานโดยวิธีการควบคุมคุณภาพ (Q.C.C.) และในเรื่องวิธีการนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารส่วนใหญ่เข้าใจว่า เป็นการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการสอนประกอบการสอนมากกว่าการร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพการสอน ในข้อนี้มีสาเหตุมาจากการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษา เป็นการสอนวิชาชีพเสียส่วนใหญ่ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติโดยใช้ อุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการสอนประกอบมาก จึงทำให้เห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้มากกว่า การร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพการสอน ซึ่งเข้าใจได้ยากกว่า ทั้งที่ครอบคลุมทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพการสอน

2.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจในระดับมาก แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่อง การประเมินผลการนิเทศการศึกษาที่ได้ผลดีและถูกต้องนั้นจะต้องคำนึงถึงข้อใด ผู้บริหารเข้าใจว่าเป็นความร่วมมือของบุคลากรในกระบวนการนิเทศมากกว่า การรวบรวมข้อมูลที่ต้องการมาใช้ในการประเมินผลคงจะเป็น เพราะเข้าใจว่า การร่วมมือของบุคลากรนั้นช่วยให้การดำเนินงานได้ผลดี แต่ในด้านความถูกต้องจะต้องเกิดจากการรวบรวม



ข้อมูลที่ถูกต้องมาใช้ด้วย เนื่องจากการประเมินผล เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้รู้ได้ว่างานดำเนินไป  
ตามจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และผลที่ได้จากการประเมินผลจะเป็น  
แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร  
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.19) เมื่อเปรียบเทียบกับ  
ผลการวิจัย รติพร สุภีรัตน์ (2528 : จ) พบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด  
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดราชบุรี มีความเข้าใจเกี่ยวกับการ  
นิเทศการศึกษาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.32, 3.22, 3.21) ของโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง  
โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดเล็กมาก ตามลำดับ และงานวิจัยของ เรวดี บัญจะโรทัย  
(2528 : จ) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาใน  
ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.25) ซึ่งกล่าวได้ว่าผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่อง ผู้บริหารมีความรู้ความ  
เข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากเช่นกัน สำหรับกรมอาชีวศึกษานั้นได้เริ่มงาน  
นิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา เมื่อปี 2528 ดังที่ สัจด์ อุทรานันท์  
(2529 : 196) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับกรมอาชีวศึกษานั้น ได้เริ่มจัดการอบรมเรื่องการนิเทศ  
ภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการนิเทศการศึกษา ให้แก่ผู้บริหารในระดับ  
ผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาทั่วประเทศ  
ในปีการศึกษา 2528 จำนวน 8 รุ่น โดยผู้บริหารในระดับสูงได้ให้ความสนใจและให้การสนับสนุน  
มาโดยตลอด ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม้จะเป็นการเริ่มต้นในระยะเวลาที่ช้า ถ้าจะเปรียบเทียบกับ  
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ แต่ผลการวิจัยครั้งนี้นับได้  
ว่าเป็นเรื่องที่น่าพอใจ และมีผลที่ใกล้เคียงกับหน่วยงานอื่น

การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก พอจะ  
สรุปได้ว่า เป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูง และมี  
ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบกับการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศ  
การศึกษามาในระยะเวลาผ่านมานาน และมีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวย คือ สภาพการทำงาน  
ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีแหล่งวิชาการ และบุคลากรที่มีความรู้ เช่น มีหน่วยศึกษานิเทศก์

ส่วนกลางในกรมอาชีวศึกษา และศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา 5 ศูนย์ ในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม คหกรรม และเกษตรกรรม ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พร้อมจะให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านวิชาการ แก่บุคลากรในสถานศึกษา ได้ตลอดเวลา จากสภาพและปัจจัยดังที่กล่าวมานั้นนับได้ว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริม ให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก

ถ้าจะกล่าวถึงผู้บริหารทั้งงานนิเทศการศึกษาแล้ว วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528 : 69) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาและการบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดของการจัดการศึกษา จะมีการแบ่งแยกกันบ้างก็เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์งาน และสำหรับการอภิปราย แต่ในทางปฏิบัติแล้ว งานนิเทศการศึกษาเป็นงานสำคัญอันหนึ่งของการบริหารโรงเรียน และในการปฏิบัติงานจริงก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะซ้ำซ้อนกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นการที่ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ย่อมมีความพร้อมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในด้านการบริหาร การนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอน ในสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ในการจัดโครงการนิเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และสามารถแก้ปัญหาในสถานศึกษาของตนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร และสภาพของปัญหาในแต่ละแห่งได้

การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศศึกษานั้น นับได้ว่าเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ในเวลาต่อมา และยังมีประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องในระดับกรมคือ หน่วยศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการอบรมบุคลากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับงานนิเทศการศึกษาในอนาคตต่อไป ซึ่งหากได้รับความสนใจ และสนับสนุนอย่างแท้จริงจากผู้บริหารในระดับสูงของกรมอาชีวศึกษา ตลอดจนได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากบุคลากรทุกฝ่าย ย่อมจะช่วยให้งานนิเทศศึกษาก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยศึกษานิเทศกรรมอาชีวศึกษา

1. ควรให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องหลักการ กระบวนการ ของการนิเทศการศึกษา โดยเน้นวิธีนำไปใช้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษา รวมทั้งเทคนิค วิธีการนิเทศที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ควรให้ความรู้แก่ครู อาจารย์ในสถานศึกษาในเรื่องความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดความพร้อมสำหรับงานนิเทศภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับ เรื่องความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับผู้บริหารในกรุงเทพมหานคร
2. ควรจะมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับ เรื่องรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา